

V Praze dne 15. října 2025

TISKOVÁ ZPRÁVA

Nová střecha nad Vyšehradem!

Již více jak rok probíhá oprava střechy baziliky sv. Petra a Pavla, dominanty pražského Vyšehradu. Díky obrovskému nasazení všech zúčastněných se práce na střeše nad hlavní lodí chrámu rozplánované na čtyři roky zredukovaly na dva roky (od června 2024 do podzimu 2025). Zahrnovaly přitom nejen výměnu břidlicové krytiny, ale i protézování trámů, výměnu klempířských prvků, opravu vad na sanktusní věžičce i části, které mohly ohrozit kolemjdoucí. Střecha „nad Vyšehradem“ je nyní po 138 letech znovu ozdobena dvoubarevným vzorem. Od ledna 2026 bude probíhat poslední etapa opravy střechy nad jižní boční lodí.

Vyšehradská bazilika sv. Petra a Pavla byla před rokem ve velkém ohrožení, protože do její střechy silně zatékalo. Břidlicová střecha opravená v 80. letech 20. století dosloužila. „Pod klenbou v hlavní lodi chrámu najdeme úžasnou secesní výmalbu od manželů Urbanových. Jde o jedinečný malířský počín,“ vysvětluje situaci děkan vyšehradské kapituly Michal Němeček. Již v letech 2013–2014 proběhly opravy střechy nad severní boční lodí. Na ně od léta 2024 navázala rozsáhlá oprava zbývajících částí střechy.

S opravou souvisel návrh obnovit podobu střechy podle projektu architekta Josefa Mockera z konce 19. století. Pro tento účel již ale nebylo na území ČR žádné vhodné ložisko břidlice. Proto bylo třeba použít speciální břidlici ze Španělska a z USA. Znamenalo to převézt materiál lodí přes Atlantický oceán a bylo třeba dopravit všechnu krytinu najednou, aby měla stejný barevný odstín.

V létě 2024 zahájilo stavební práce konsorcium firem Konsit a.s. a Střechy Vrňata & Žáčik s.r.o. demontáží staré krytiny. K tomu bylo nutné kolem celé střechy vytvořit zvláštní zavěšený ochoz. I tak se dělníci mohli po střeše pohybovat jen díky lávkám zavěšeným na provazech. „Strhující bylo zjištění, že střecha ze severu byla pokryta jinou břidlicí, zřejmě z poloviny 80. let dvacátého století, zatímco jih tvořila mnohem subtilnější krytina z období Mockerovy přestavby z roku 1887. Střecha tedy měla nerovnoměrné zatížení,“ říká stavební technik kapituly Ing. arch. Jan Matějovský. „Během oprav bylo třeba protézovat několik poškozených trámů. Překvapilo nás, že nejvíce poškozené byly trámy na jižní a nikoli na severní straně, ačkoli sníh a déšť zatěžují více severní stranu,“ vysvětlil Matějovský.

Zároveň bylo vybudováno 17 pater lešení kolem malé sanktusníkové věžičky. Díky tomu bylo možné po více jak 40 letech otevřít makovičku na vrcholu věže. Ukázalo se, že v makovici není žádná zpráva, jen prázdná krabička od cigaret, výmluvné svědectví o době posledních oprav. „S úlevou jsme mohli konstatovat, že sanktusník je v poměrně dobrém stavu,“ pokračuje v popisu oprav Matějovský. Byl znovu pozlacen vrchol věžičky a do makovičky vložil osobně probošt vyšehradské kapituly Jan Kotas zprávu pro budoucí generace. „Je to nesmírně silný moment! Nejen stát vysoko nad Prahou, ale především vkládat do věže zprávu pro někoho, kdo dost možná ještě není na světě,“ svěřil se Kotas.

Práce pokračovaly i přes nepřízeň počasí v zimě. Byly odstraněny některé pomocné prvky krovu vnesené v době poslední opravy a byly vytvořeny nové dřevěné nosné prvky, které v budoucnu pomohou udržet lešení kolem věží. Vyklidil se nepořádek ležící na klenbách a díky tomu se našlo několik kusů ještě barokní krytiny staré snad 200 let. Střecha postupně získala zamýšlený barevný obrazec – střídající světle zelené a šedé prvky.

Zvláštní kapitolou byla oprava kamenů zdiva v nároží chrámu. Někdy kolem roku 2000 zřejmě do budovy udeřil blesk a došlo k nemalému vybočení kamenů. Oprava stříšky nad bočním schodištěm tedy začala rozebíráním kamenného zdiva. Kameny nebyly dobře fixovány. „Řadu let jsem chodil okolo a říkal jsem si, že tuhle práci bych nechtěl dělat,“ říká kameník, který nakonec provedl obtížný zásah na výbornou.

Nyní je střecha nad hlavní lodí chrámu v pořádku, ale zbývá boční loď, jejíž oprava se rozběhne v roce 2026. Zahrnuje vyspravení krovu, kamenické a zednické práce a samozřejmě i novou krytinu ale již jen z tmavé břidlice. Kapitula předpokládá, že zbývající práce by měly být hotové do podzimu 2026.

Celá stavba je financována převážně z prostředků majitele – Královské kolegiální kapituly sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, která vložila do přestavby již téměř 24 milionů Kč. Vedle toho přispělo Ministerstvo kultury 1,1 mil. Kč, Hlavní město Praha 2 mil. Kč. Kapitula rozběhla veřejnou sbírku a díky dalším darům se vysbírání 2,7 mil Kč. Nemalou měrou přispěla nezisková organizace Borůvka Praha, o.p.s., která zaměstnává osoby s tělesným postižením. Díky klientům Borůvky Praha, resp. jejich dílně švadlen, získal projekt již 506 originálních plátěných tašek, jejichž prodej je jedním z pilířů pomoci.

„Vyšehradská kapitula děkuje všem, kdo jakkoli pomáhají, aby Vyšehrad dostal ‚novou střechu‘. Pro ně jsme uspořádali ve středu 15. října Koncert na poděkování v bazilice sv. Petra a Pavla,“ říká vděčně děkan kapituly M. Němeček a dodává: „Během opravy jsme se rozhodli upravit krov tak, aby byly do budoucna možné turistické prohlídky. Bude to fascinující zážitek.“

Kromě toho po celý podzim až do 14. ledna 2026 probíhá uvnitř chrámu výstava fotografií z opravy. Vyšehradská kapitula vydala také nástěnný kalendář na rok 2026 s jedinečnými fotografiemi z průběhu opravy, který je možné zakoupit jen přímo v bazilice. Je také možné pomoci nové střеше zakoupením některého z uměleckých předmětů, které nesou částku staré břidlice z baziliky, nebo darem na transparentní účet: 6631277329/0800.

Stavba

Bazilika sv. Petra a Pavla na Vyšehradě – Oprava krovu a střešního pláště hlavní a jižní boční lodi ul. Štulcova, Praha 2 – Vyšehrad (stavba občanské vybavenosti, parcela číslo 84, katastrální území Vyšehrad).

Vlastník baziliky

Objekt baziliky sv. Petra a Pavla vlastní Královská kolegiální kapitula sv. Petra a Pavla na Vyšehradě (K rotundě 100/10, 128 00 Praha 2 – Vyšehrad), IČO 43005314, církevní právnická osoba zřízená Arcibiskupstvím pražským, registrovaná Ministerstvem kultury ČR 1. 7. 1994 pod č. 8/1-01-405/1994, zastoupena proboštem Mgr. Janem Kotasem, S.L.L. a děkanem Mgr. Ing. Michalem Němečkem.

Historicky byla kapitula založena v roce 1070 knížetem Vratislavem II., který byl od roku 1085 prvním českým králem. Vyšehradská kapitula díky tomu patří mezi nejstarší instituce v ČR.

Bazilika je nemovitou národní kulturní památkou zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek a je v památkové rezervaci v hl. m. Praze, která je od roku 1993 prohlášena za památku světového kulturního dědictví UNESCO.

V roce 2003 povýšil papež Jan Pavel II. vyšehradský kapitulní chrám na papežskou baziliku minor.

Budova baziliky

Současná novogotická podoba baziliky vznikla díky přestavbě barokního chrámu v letech 1885 až 1903 a probíhala v několika etapách. Byla realizována dle plánů architekta Josefa Mockera. Tehdy bazilika získala břidlicovou střechu zdobenou ornamentálními vzory. Poslední oprava střechy probíhala v 80. letech 20. století. Během ní zřejmě dělníci sňali původní břidlici a po kontrole jí část znovu použili na jižní stranu hlavní lodi. Zbytek střechy osadili novou, tvarově i tloušťkou odlišnou břidlicovou krytinou.

Zhotovitel a další lidé kolem stavby

Výběrovému řízení na zhotovitele stavby předcházela projekční a administrativní fáze, na které se podílel tým projektantů pod vedením Ing. Víta Mlázovského – jmenovitě Ing. Zdenek Rieger, Ing. Marie Pilecká a Ing. Filip Chmel.

Jako zhotovitel bylo na základě výběrového řízení vybráno 18. 3. 2024 konsorcium firem Konsit a.s. a Střechy Vršata & Žáček s.r.o. Smlouva o dílo se zhotovitelem byla uzavřena 26. 4. 2024. Staveniště bylo předáno 6. 5. 2024. Odborný dohled a podporu zajišťuje Ing. arch. Karel Kibic z Národního památkového ústavu, technický dozor stavebníka vykonává od 1. 1. 2025 Ing. Ladislav Dvořák (v roce 2024 Tomáš Homola), dozor projektanta provádí projekční kancelář Vít Mlázovský, koordinátorem BOZP je paní Barbora Jurčovská ze společnosti BOZPjednoduše s.r.o.

Postup prací

Původní plán předpokládal rozložení oprav do tří etap po dvou letech s ohledem na nedostatek finančních prostředků majitele.

Zahájení prací začalo v létě 2024, bylo vytvořeno zázemí pro stavbu v nadzemní podestě za bazilikou, takže nijak nenarušovalo turistický ruch. Byl vybudován ochoz kolem celé střechy hlavní lodi, na podzim 2024 se přistoupilo k opravě sanktusní věžičky. Blízký průzkum ale ukázal, že věž je v pořádku a není třeba významnějších zásahů. Byly opraveny kovové prvky, nově pozlacen vrchol věžičky a upraven prostor kolem zvonku v „lucerně“.

Do konce roku se naplno rozběhly tesařské, kovářské a pokrývačské práce na jižní straně střechy. Po celé ploše bylo třeba měnit prkenné „podbití“, na ně položit izolační lepenku a teprve na to klást břidlicové tašky.

V roce 2025 proběhla kompletní výměna břidlicové krytiny na zbývajících částech hlavní lodi a na stříškách nad schodišti přiléhajícími k věžím. V rámci oprav stříšek byla navíc přezděna kamenná římsa, která byla poškozena úderem blesku kolem roku 2001. Následovaly další práce již menšího rozsahu a odehrávaly se během léta uvnitř krovu – jedná se o instalaci elektro rozvodů pro elektrický požární systém, úpravu a rozšíření stávajícího technického osvětlení a drobné zednické a kamenické opravy. Tyto drobné opravy směřují k zpřístupnění podkroví pro návštěvníky Vyšehradu. Začátkem října 2025 byla předána střecha nad hlavní lodí, a tímto krokem byla uzavřena největší etapa opravy střechy.

Na rok 2026 je naplánována závěrečná etapa, konkrétně opravy krovu nad jižní boční lodí a s ní spojené kamenické a zednické práce přiléhajících prvků. Poslední část oprav bude ukončena do zimy 2026.

Fakta a čísla o stavbě

Hřeben sedlové střechy nad hlavní lodí je ve výšce 27,5 m nad okolním terénem. Výška střechy nad hlavní lodí je 10 m (od klenby kostela po hřeben střechy). Nad hlavní lodí je vaznicový krov s dvojicí pozednic, dvěma patry mezilehlých vaznic a vrcholovou vaznicí. Krov je proveden nad obdélným půdorysem s polygonálním závěrem o celkových rozměrech 11 m (šířka) a 52 m (celková délka od západního štítu), z čehož 3 m tvoří apsida presbytáře hlavní lodi. Osmiboký sanktusník má výšku od hřebene střechy 15 m, ale jeho konstrukce musí sahát až na úroveň základní konstrukce krovu střechy a má tedy celkovou výšku 25 m. Jižní loď má délku 35 m a výšku 7 m. Šířka střechy nad jižní lodí je 7,5 m.

Financování a veřejná sbírka

Struktura nákladů zahrnuje přípravné práce (zaměření stávajícího stavu, průzkumy, projektová dokumentace, výběrové řízení) ve výši 0,9 mil. Kč, dále cenu díla stanovenou smlouvou s zhotovitelem ve výši 29,7 mil. Kč bez DPH, cenu prací nad rámec projektu (např. zvláštní osvětlení krovu apod.).

V roce 2024 byly náklady na opravu ve výši 11,4 mil. Kč. V roce 2025 jsou náklady odhadnuty na 21 mil. Kč. Poslední etapa opravy v roce 2026 bude vyžadovat náklady ve výši cca 11,7 mil. Kč. Celkové náklady opravy střechy baziliky jsou vyčísleny na 45 milionů Kč včetně DPH.

Kapitula jako vlastník budovy a investor akce kryje náklady ze tří hlavních zdrojů: z vlastního podílu tvořeného z výnosů ze vstupného a z hospodaření s vlastními nemovitostmi, dále z veřejné podpory (Hl. m. Praha, Ministerstvo kultury ČR) a v neposlední řadě z darů, především z veřejné sbírky.

Dotace z veřejných zdrojů byly v roce 2024 z Hlavního města Prahy 2 mil. Kč a 1,1 mil. Kč z Ministerstva kultury ČR. Pro rok 2025 očekáváme pomoc ve výši 2,5 mil. Kč (schválená dotace Hlavního města Prahy).

Od zahájení opravy kapitula uhradila z vlastních zdrojů 20,1 mil. Kč, tj. více než 70 % celkových nákladů.

Spolupráce

Vyšehradská kapitula navázala spolupráci s několika výtvarníky (Patrik Daič – keramika, Martina Regnerová – mozaiky a bižuterie). Díky tomu lze v bazilice zakoupit originální dílo s kouskem břidlice ze střechy vyšehradské baziliky.

Velmi významná je spolupráce s neziskovou organizací Borůvka Praha o.p.s., která pomáhá dětem i dospělým s tělesným postižením zapojit se do běžné společnosti. Na podporu opravy střechy baziliky šíjí švadlenky této organizace plátěné tašky s mottem „taška za tašku“. Z tohoto projektu vzešlo již 506 kusů tašek, které kapitula převzala do prodeje.

Možnost přispět na opravu

Vyšehradská kapitula si je vědoma, že bez podpory veřejnosti a soukromého sektoru jen velmi obtížně zajistí financování projektu v celém rozsahu. Proto se obrací na veřejnost formou projektu VYŠEHRAD pod střechu a zve každého, kdo má zájem podpořit projekt opravy střechy, aby pomohl finančně, ale i sdílením informace dál. Speciální web www.vysehradpodstrehu.cz vytvořený na podporu projektu obsahuje všechny informace týkající se probíhající opravy. Lze využít také facebookovou skupinu „VYŠEHRAD pod střechu“ (www.facebook.com/groups/vysehradpodstrehu) a také Instagram (@kkvys.cz).

V rámci veřejné sbírky byl založen transparentní účet u České spořitelny, a.s.: 6631277329/0800. Aktuálně je na účtu 2 190 000 Kč od téměř pěti set dárců. Lze přispět převodem z účtu, ale také hotově do kasičky v bazilice nebo v rámci speciálních akcí, bezhotovostně prostřednictvím kiosku v bazilice nebo koupí dárkových předmětů a uměleckých děl v rámci informačního centra v bazilice.

Pro návštěvníky Vyšehradu

Interiér baziliky v průběhu oprav není narušen a slouží pro bohoslužby (v neděli v 9 hod., ve čtvrtek a v pátek v 18 hod.) i pro turistické prohlídky (každý den od 10 do 17 hodin). Kromě toho probíhají benefiční akce, především různé koncerty v prostorách interiéru.

Záštity

Projektu opravy střechy poskytl záštitu:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., premiér ČR

Mons. Jan Graubner, arcibiskup pražský

doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, CSc., primátor Prahy

Jan Korseska, starosta Městské části Praha 2

Ing. arch. Petr Kučera, Ph.D., ředitel NKP Vyšehrad.

Zajímavosti

- Během oprav byly nalezeny prejzové tašky z pálené hlíny, které tvořily střechu před rokem 1885 nad barokní bazilikou.
- Postupné snímání staré krytiny ukázalo, že střecha ze severu byla pokryta jinou břidlicí, zřejmě z poloviny 80. let dvacátého století, zatímco jih tvořila mnohem subtilnější krytina z období Mockerovy přestavby z roku 1887. Ukázalo se také, že na střeše byly z Mockerovy doby tašky obojí barevnosti, avšak natolik pokryté špínou např. ze spalování uhlí apod., že barevnost byla zcela zastřena.
- V průběhu stavby se kapitule vrátila nesmírně cenná ručně psaná kronika, kterou si psal investor přestavby z let 1885–1905 a pozdější probošt Mikuláš Karlach.
- Projektant stavby hledal řešení, jak minimalizovat narušení turistického ruchu a navrhl vybudování nadzemního pódia v prostoru za bazilikou, které se zásobuje pomocí vysokozdvížného vozíku. Pro využití tohoto řešení však bylo nezbytné provést zátěžové testy nad nejstarším kamenným mostem u nás. V této věci velmi pomohla spolupráce s NKP Vyšehrad, jmenovitě s ředitelem Ing. arch. Petrem Kučerou, Ph.D.
- Do makovičky na vrcholu sanktusní věže vložil 26. listopadu 2024 probošt vyšehradské kapituly Mgr. Jan Kotas, S.L.L. zprávu pro budoucí generace spolu s dalšími předměty jako jsou časopisy, fotografie Vyšehradu, brožura o bazilice...
- Věže baziliky jsou tvořeny cihlovým zdívem, které je z venku obloženo pískovcovými kvádry, které však nejsou klíčovým nosným materiálem.
- Odhadovaný počet dárců do projektu Vyšehrad pod střechu včetně přispěvatelů do fyzických pokladniček je 6684, kde průměrná výše daru je 409 Kč. Nejvyšší dar byl 100 000 Kč na transparentní účet.

Elektronická podoba tiskové zprávy a fotografie pro možnost využití s uvedením zdroje jsou k dispozici zde: www.vysehradpodstrehu.cz/cs/tiskova-zprava/

